



# Aquesta cosa de la llibertat

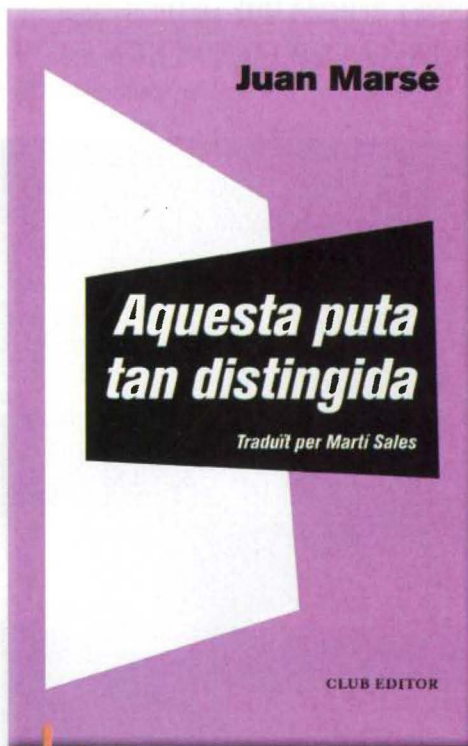
**La darrera novel·la** publicada per Joan Marsé en 2016 ha estat traduïda al català per Martí Sales a instàncies de l'editora Maria Bohigas, que provocativament reprèn la idea original del seu avi, que pretenia una doble edició, Seix-Barral en castellà, Club editor en català. La cosa no fou possible.

Els he de confessar que feia anys –molts!– que no havia llegit res de Marsé. *Aquesta puta tan distingida* m'ha produït un efecte revitalitzador. Hi he trobat un espai, un temps i una actitud que no m'eren estranys del tot: el Raval de Barcelona, la transició democràtica, les subvencions del cinema espanyol, la distància entre els desitjos i la realitat, la memòria de la guerra, la desmemòria, el franquisme aplicat a la psiquiatria, la màgia del cinema... i alguns personatges molt convincents com ara l'assistenta Felisa, el projectista Sincart, una dona de la vida, o l'*alter ego* més que probable de narrador Marsé, ja gran.

Maria Bohigas fora capaç de vendre com pa beneït qualsevol llibre. En ella l'edició és un repte, un goig, una recerca, i potser una forma d'amor.

Perquè, ben mirat, què és *Aquesta puta tan distingida*?

Fonamentalment un homenatge amorós i pòstum al gran novel·lista i contador d'històries que fou Juan



**MÉS ENLLÀ DE LA LLENGUA, EN MARSÉ HI HA UN MESTRATGE EN LA CREACIÓ DE PERSONATGES QUE POCs HAN SABUT IGUALAR.**

Marsé. És, potser, un acte d'amor a la seua obra, que –parlo per miens és molt desconeguda. Molts ens hem quedat en el tòpic: *Si te dicen que caí*, per exemple.

No vull dir que no hagi estat llegit, però de la quinzena llarga de novel·les que escrigué se'n recorden

una o dues. Ja sé que l'assumpte del reconeixement és rellescós i amarg. No hi vull entrar.

*Aquesta puta tan distingida*, llegida en català té un ressò diferent: la llibertat de dir, la forma d'encarar el franquisme i la transició, al dret, potser dona a entendre la sagacitat

de Joan Sales en veure aquest novel·lista de raça, que tenia el català com a llengua materna, un novel·lista més llegidor, carregat de recursos –diàlegs, personatges, estil– que no pas el críptic Manuel de Pedrolo, que tots vam comprar i provar de llegir en els anys de la dita transició.

Més enllà de la llengua, en Marsé hi ha un mestratge en la creació de personatges que pocs han sabut igualar. I l'aroma de la llibertat que en català no es podia dir.

En aquesta novel·la hi ha un estil de conduir el lector, una forma d'indagar en el franquisme, un estil de contar que, si som honestos, hem de revisar, conèixer, i recuperar.

Ben garbellat, l'esperit novel·lesc de Marsé és gens d'escolar, gens de pretensions (no pretenia ser un Goethe), és fruit d'aquest camp verge que anomenem ser autodidacte.

Publicada al final de la seua vida, aquesta curiosa història planteja no sé si en estudiat equilibri un pòsit de desengany, crític, de sentit de la derrota, i un mite de la llibertat i l'amor: la dona que obre la porta de la gàbia a l'ocellet atabalat pel soroll del projector de cinema. La vida vista des de lluny, com un somni.